

Asia: OM 5/69/2015

Luonnos korruption vastaiseksi strategiaksi

Lausunnonantajan saate

Tähän voitte halutessanne kirjoittaa saatteen lausunnollenne

-

1. Korruption esiintyminen

Miten suomalainen korruptio mielestänne ilmenee ja millä alueilla / sektoreilla korruption vastaista työtä mielestäsi tulisi tehostaa?

Korruptio on luonteeltaan piilorikollisuutta. Korruptionvastaista työtä ja strategian valmistelua vaikeuttaa luotettavan ja kokonaisvaltaisen tutkimustiedon puute, jonka pohjalta luoda riittävä riskianalyysi. Liiketoiminnassa voidaan olettaa, että riskianalyysin tekevät yksittäiset yritykset omalta kohdaltaan. Yleisesti korruptioriskiä on pidettävä Suomessa alhaisena, ja yritystoiminnassa riskit koskevat ennen muuta kansainvälistä toimintaa. Keskuskauppakamari katsoo, että julkisen päätöksenteon eri portailla riskienhallinta voisi olla järjestelmällisempää. Törkeän lahjonnan sijaan riskit voivat liittyä enemmän hyvä veli -verkostomaisiin rakenteisiin, jotka johtavat julkisten varojen epätarkoituksenmukaiseen käyttöön ja markkinavääristymiin esim. hankintojen ja kaavoituspäätösten kohdalla.

Puuttuuko strategialuonnoksen korruptiokatsauksesta olennaista tietoa tai olennaisia lähteitä?

Tiedon puutteet ovat yleisempiä, eikä siten erityisesti strategialuonnokseen liittyviä.

2. Korruption vastainen työ

Miten nykyiset korruption torjunnan viranomaisrakenteet mielestäsi toimivat? Miten rakenteita voisi vahvistaa ja yhteistyötä viranomaisten välillä parantaa?

Strategialuonnoksessa on tuotu ilmi eri viranomaistahojen välisen toimivallan rajojen ja tietojenvaihdon puutteita, joita on syytä kehittää. Erityisesti hankintojen valvonnan osalta tulisi kehittää eri viranomasten yhteistyötä.

Onko teillä näkemyksiä siitä, miten muut sidosryhmät (ml. kansalaisjärjestöt) ja kansalaiset voisivat osallistua korruption vastaiseen työhön?

Olennaista on selkeyttää viranomaisrakenteita korruptiontorjunnan suhteen, kuten strategialuonnoksessa on ehdotettu.

3. Strategian visio

Miten suhtaudutte strategian visioon (s. 3)

Visio onnistuu ilmaisemaan tavoitetilan, johon tulee pyrkiä, ja toimii julistuksena. Visio on vaillinainen sen suhteen, miten tavoitetta tulisi lähestyä ja jättää mainitsematta sen, että korruption torjuntaan tähtävien toimien tulee olla tavoiterationaalisia ja oikeasuhtaisia. Korruptiontorjunnaksi käsitettävien toimien ei tule haitata tai aiheuttaa suhteetonta kustannustaakkaa lailliselle toiminnalle. Ts. saavutettavien yhteiskunnallisten hyötyjen tulee olla mahdollisia haittoja suuremmat. Tämän yleisen kriminaalipoliittisen periaatteen vuoksi täysi korruptiottomuus ei liene realistinen tavoite vaan jonkinlainen ideaali.

4. Strategialuonnoksen painopistealueet

Strategialuonnoksen luku 4 käsittelee keskeisimpiä kehitys- ja toimenpidetarpeita (4.1–4.6). Mitkä näistä ovat mielestänne tärkeimmät ja kiireellisimmät? Perustele vastauksenne!

Viitaten aiemmin todettuun, riittävän tilannekuvan saaminen olisi kaikkein olennaisinta, jotta korruptiontorjuntaa voitaisiin kehittää aidosti strategisesti eli kohdentaen rajallisia resursseja niihin osa-alueisiin, joilla on mahdollista saavuttaa suurin vaikutus. Tästä syystä tärkeimpänä voidaan pitää kohtaa 4.6. Toisaalta esimerkiksi riittävän riskianalyysin näkökulmasta myös 4.1 on keskeinen toimenpide, joskin keskitetyn viranomaisyksikön sijaan on myös kuviteltavissa ratkaisu, jossa korruptiontorjuntaa jalkautetaan voimakkaammin eri julkishallinnon yksiköiden sisäisiin mekanismeihin.

5. Ehdotetut toimenpiteet

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? a) korruption torjuntaa tukevien rakenteiden vahvistaminen

Ks. edellinen vastaus.

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? b) tietoisuuden lisääminen ja asenteiden muuttaminen

Olennaista lienee toimenpiteiden kustannustehokkuus, jota tulee arvioida tapauskohtaisesti. Nykytiedon pohjalta kansalaisiin suoraan kohdistuva korruptioriski ei vaikuta kokonaisuuteen nähden kovin suurelta. Yleisen korruptiotietoisuuden sijaan hyödyllisempää voisi olla keskittää resurssit ongelmallisina tiedettyihin erityisosa-alueisiin.

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? c) läpinäkyvyyden lisääminen

Sisältää toimenpiteitä, joiden vaikutuksia ei ole tosiasiasa riittävästi arvioitu, kuten karensisopimukset. Myöskin yritysten läpinäkyvyyden lisäämiseen tähtäävissä toimissa tulisi huolellisesti punnita saavutettavat hyödyt ja aiheutetut kustannukset.

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin?d) Korruptiotapausten paljastumisen helpottaminen

Ns. Whistleblowing-järjestelmän osalta viittaamme asiaa selvittäneen työryhmänmuistioon ja siihen keskuskauppamarinantamaan yksityiskohtaisempaan lausuntoon.

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin?e) Lahjusrikoksiin liittyvän lainsäädännön kehittäminen

Vaikutusvallan kauppaamisen osalta viittaamme antamaamme erilliseen lausuntoon.

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin?

f) Korruptiotutkimuksen edistäminen

Akateemisen tutkimuksen lisäksi tulisi panostaa julkishallinnon omaan riskiarviointiin.

Puuttuuko toimenpidesuunnitelmasta mielestänne toimenpiteitä?

-

Mainitaanko toimenpidesuunnitelmassa oikeita vastuutahoja ja onko jotain vastuutahoja unohdettu?

-

6. Korruption vastaiseen työhön osallistuvat viranomaiset ja toimijat

Onko teillä kommentteja/lisättävää korruption vastaiseen työhön osallistuvia viranomaisia ja toimijoita koskevaan osioon (liite 1)?

-

Onko teillä tai edustamallanne organisaatiolla/järjestöllä liityntäpintoja korruption ehkäisemiseen? Millaisia?

Keskuskauppakamari osallistuu korruptionvastaisen yhteistyöverkoston toimintaan ja on ollut siten mukana strategian valmisteluprosessissa. Lausunnossa annetut näkemykset vastaavat valmistelun aikana esitettyjä huomioita.

7. Muut huomiot

Onko teillä muita strategialuonnokseen tai yleensä korruption torjuntaan ja ennaltaehkäisyyn liittyviä kommentteja?

Strategialuonnoksen keskeisimpänä heikkoutena on se, että se ei ole kaikilta osin kovin strateginen vaan pikemminkin eräänlainen kokoelma eri tasoisia toimenpide-ehdotuksia. Keskuskauppakamari kaipaisi strategialta selkeämpiä linjauksia siitä, mikä on eri toimenpide-ehdotusten kiireellisyys ja vaikuttavuus, jotta korruptionvastaiset toimenpiteet ja -resurssit tulisivat kohdennettua tehokkaasti.

Turunen Antti
Keskuskauppakamari

Turunen Antti
Keskuskauppakamari